

RAPORT DE ANALIZĂ A LEGISLAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA CU IMPLICAȚII DIRECTE ÎN ELABORAREA REGULILOR DE PROTECȚIE A PATRIMONIULUI DIN MUNICIPIUL CHIȘINĂU

SUPLIMENT

HOTĂRÂREA GUVERNULUI DESPRE APROBAREA REGULAMENTUL PRIVIND ZONELE PROTEJATE NATURALE ȘI CONSTRUITE, HG 1009/05.10.2000

Instituie ca ministere titulare pentru răspunderea în domeniul patrimoniului construit Ministerul Culturii și Ministerul Mediului și Amenajării Teritoriului prin Art. 3, lit. c) și Art. 4.

În corpul regulamentului, la Capitolul II, două definiții atrag atenția: “clădiri cu valoare arhitecturală” și “clădiri cu valoare ambientală”. Aceste două categorii justifică pe de o parte posibilitatea împărțirii teritoriului studiat în microzone cu caracter specific (în cadrul PUZ Centrul Istoric al Municipiului București acestea au fost denumite SIR – Subzone Istorice de Referință) și pe de alta, arată faptul că unele dintre actualele monumente ar putea fi protejate nu ca monumente ci ca fiind cu “valoare ambientală” ceea ce reduce aria de interes protejat mai curând la nivelul carcasei, cu accent asupra fațadelor perceptibile din spațiul public. Această posibilitate este evidențiată și de punctul 2 al Capitolului VI al regulamentului, punct în care se vorbește explicit despre “unități teritoriale de referință”.

O altă definiție pare a avea un interes din punct de vedere al definirii caracterului – “rezervația de arhitectură”. Insuficiența definire a acestui termen în sensul stabilirii diferențelor în raport cu ansamblul și situl lasă această categorie la nivelul de enunț lipsit de încărcătură juridică având în vedere că legislația nu face în fapt referire la o astfel de categorie. Totuși, existența acestei definiții face eventual utilă atribuirea acestei titlaturi acelor microzone invocate mai sus.

Nu e foarte limpede ce relevanță poate avea în raport cu activitatea de inventariere a patrimoniului din Centrul Istoric al Municipiului Chișinău definirea din Capitolul III a Zonei Protejate de Importanță Locală. Această categorie s-ar putea plia pe necesitatea invocată mai sus de a stabili niște microzone istorice de referință la fel de bine precum “rezervația de arhitectură”. Rămâne de stabilit care dintre aceste categorii poate servi mai bine din punct de vedere juridic scopurile protejării monumentelor locale din Chișinău ce ar putea fi excluse din registrul dar care ar fi necesar a fi conservate parțial ca o consecință a definirii “valorii ambientale” cel puțin.

Capitolul IV, punctul B, aduce un element suplimentar legii monumentelor și care, deși în esență contrazice una dintre prevederile acestei legi, limpezește calea pe care o administrație trebuie să meargă în vederea stabilirii unui mod operativ de protecție a patrimoniului. Astfel, la punctul 1 litera a) a acestei faze de investigare se impune identificarea tipurilor de patrimoniu dar și ierarhizarea tipologică și valorică a patrimoniului. Este o prevedere foarte pragmatică și utilă care trebuie aplicată dar și lămurită în aceeași măsură. Se vorbește în acest segment al regulamentului de determinarea tipului de patrimoniu în timp ce un mare segment al acestuia este deja determinat și inclus în registrul monumentelor. Pentru că nu se face referire explicită la patrimoniul deja determinat și inventariat, rămâne din lectura acestui text normativ întrebarea dacă se acesta se referă la ambele categorii. Punctul 2 vorbește despre zonele protejate ale monumentelor istorice în termeni care asociază această definiție cu conceptul de “buffer zone” ce rezultă din normele operative ale convenției UNESCO de la Paris 1972, document la care Republica Moldova a aderat. Rămâne de stabilit dacă “zona protejată” și “zona de protecție a monumentului” sunt una și aceeași categorie în sensul acestui regulament. Această lămurire este cu atât mai necesară cu cât în Capitolul VI se face referire atât la “zone protejate” cât și la “zonele de protecție” în chiar titlul acestui capitol.

Punctul C al regulamentului face trimitere directă la proceduri ce țin de aplicarea reglementărilor din urbanism și este de văzut în ce măsură sarcinile acestea pot fi date în sarcina consultantului ce urmează a fi selectat prin licitație sau, în virtutea punctelor 3 și 5 ale acestui capitol, consultantul va trebui să identifice doar necesitățile de întocmire a PUZ sau PUD după caz. Cu atât mai mult trebuie lămurite aceste aspecte cu cât punctele 9, 10 și 11 aduc niște precizări de detaliu ale gradelor de importanță ce trebuie puse în relație cu faptul că întreg centrul istoric al Municipiului Chișinău este declarat monument. O chestiune esențială transpare însă din aceste puncte și anume necesitatea definirii unor subzone care să reflecte particularitățile specifice ale unor locuri din punct de vedere urbanistic și patrimonial. Abordarea conform căreia, în virtutea punctelor 3 și 5 invocate mai sus, consultantul va trebui să identifice perimetrele și caracteristicile unor astfel de microzone ce necesită protecție unitară este susținută și de Capitolul V care vorbește despre modul de instituire a zonelor protejate. Astfel, investigația făcută de consultantul ce urmează a fi selectat, poate servi ca studiu de fundamentare al deciziei pe care municipalitatea o are ca atribut, de a propune și a institui o zonă protejată. Rămâne de clarificat în ce măsură această decizie fundamentată intră în vreun fel de conflict cu necesitatea ca această zonă să fie

“proiectată” de o instituție de proiectare licențiată, pentru centrul istoric această instituție fiind precis identificată de cadrul legal a fi Urban Proiect (conform punctului 3 al Capitolului VI). În acest sens, schimbarea denumirii din “zonă protejată” și “rezervație”, așa cum e ea definită inclusiv prin punctele 4 și 5 ale acestui capitol, poate schimba radical obligațiile procedurale ce rezultă din declararea caracterului unei astfel de zone.

Capitolul VII, punctul 4 oferă o structură de obligativități fundamentale ce vor fi trecute în sarcina elaboratorului studiului scos la licitație. Un subpunct esențial este definirea “obligațiunii de folosință a monumentelor”, document a cărei existență rezultă doar din textul acestui regulament deși el este esențial pentru operativitatea registrului patrimoniului de valoare locale aflat în sarcina municipalității.

Dacă nu există încă un tipizat pentru sarcina notificării, așa cum rezultă ea din punctele 3 și 4 ale Capitolului VIII, atunci crearea acestui tipizat va trebui să fie una dintre sarcinile câștigătorului licitației, prevăzută expres în caietul de sarcini.

Anexa regulamentului, care stabilește conținutul proiectului zonei protejate, trebuie luată integral în calcul a fi cerută în determinarea fișelor de monument. De asemenea, studiile generale de determinare a valorilor vor fi solicitate executantului însă este practic imposibil ca o fișă de cercetare istorică distinctă pentru fiecare monument în parte dintre cele 740 să fie produsă. Acestea se vor referi la fiecare dintre subzonele de referință care vor fi identificate și se va constitui în factor de identificare a rațiunii de protejare a respectivelor subzone, alături de celelalte considerente aferente studiului multidisciplinar. Dacă reglementarea situației fiecărui monument este o sarcină posibilă și necesară, reglementarea vecinătăților va fi în măsură a fi efectuată în funcție de clarificările implicațiilor juridice ce decurg din aceasta. Una dintre consecințele directe ale reglementărilor vecinătăților este asocierea cu o practică de urbanism ce revine unei instituții identificate în mod specific de cadrul normativ și care necesită automat, conform legii urbanismului în vigoare în Republica Moldova, un lung proces de consultare a populației.